

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Libora Duľu a sudcov JUDr. Daniela Hudáka a JUDr. Patrika Príbelského, PhD., na neverejnom zasadnutí dňa 27. júna 2017 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému **Ing. S. S.**, nar. X. a spol., o námietke zaujatosti sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Juraja Klimenta, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. je **sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Juraj Kliment v y l ú č e n ý** z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obvinených Ing. S. S. a A. S., vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky v Bratislave pod sp. zn. **2Tdo V 7/2017**.

O d ô v o d n e n i e:

Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky podala dňa 13. marca 2017 na Najvyšší súd Slovenskej republiky pod č. 41406/2017 – 61/D/68 v trestnej veci Ing. S. S. a A. S. stíhaných pre prečin podplácania podľa § 333 ods.1, ods.2 písm. b) Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. dovolanie proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4To/10/2015 zo dňa 29. novembra 2016.

Uvedená vec je na najvyššom súde vedená pod sp. zn. 2Tdo V/7/2017. Členom senátu 2Tdo V, ktorému bola vec pridelená je i sudca JUDr. Juraj Kliment.

Následne dňa 14. júna 2017 sudca JUDr. Juraj Kliment písomne oznámil svoju zaujatosť v danej veci a to pre pomer k obom obvineným. Ako dôvody uviedol, že obvinení boli jeho bývalými susedmi a z toho dôvodu sa často stretávali. Ich deti v rovnakom veku udržiavali intenzívne kamarátske vzťahy, vrátane obvineného A. S..

Vzhľadom na uvedené skutočnosti by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti a nestrannosti. Z uvedeného dôvodu preto požiadal o vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v danej veci.

Podľa § 31 ods.1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods.1 Trestného poriadku ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť sudca alebo prísediaci, o vylúčení rozhodne nadriadený súd v senáte. O vylúčení sudcu odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu rozhodne iný senát tohto súdu, o vylúčení sudcu pre prípravné konanie rozhodne predseda senátu nadriadeného súdu. Ak sudca alebo prísediaci je vylúčený z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 3, nahradí ho iný sudca určený na zastupovanie rozvrhom práce; prísediaceho nahradí iný prísediaci podľa pokynu predsedu senátu. Ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník alebo asistent prokurátora alebo ak je taká pomocná osoba vylúčená z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 3, alebo ak z dôvodov uvedených v § 31 vznesie námietku zaujatosti takej osoby strana, o vylúčení rozhodne predseda senátu alebo v prípravnom konaní prokurátor, v ktorého veci je taká osoba činná. Ak z dôvodov uvedených § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť prokurátor, o vylúčení rozhodne bezprostredne nadriadený prokurátor. Ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť policajt, o vylúčení rozhodne bezprostredne nadriadený tohto policajta; proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

O podanej námietke zaujatosti podľa § 32 ods. 1 Tr. por. rozhodoval iný senát najvyššieho súdu a dospel k záveru, že z dôvodov § 31 ods. 1 Tr. por. je potrebné JUDr. Juraja Klimenta vylúčiť z vykonávania úkonov vo veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn.: 2Tdo V 7/2017.

Podľa citovaného ustanovenia § 30 ods. 1 Tr. por. sudcu možno vylúčiť z vykonávania úkonov trestného konania v konkrétnej veci len celkom výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré by mu zjavne bránili rozhodnúť objektívne, nezaujato

a spravodlivo v súlade so zákonom pre jeho vzťah k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka. K vylúčeniu sudcu z vykonávania úkonov trestného konania z dôvodu pomeru k takým osobám môže v uvedenom prípade dôjsť len vtedy, ak jeho vzťah k týmto osobám je takej vnútornej kvality a intenzity, že sudca nie je spôsobilý rozhodovať nestranne a nezávisle, alebo by sa takým mohol javiť navonok.

Najvyšší súd pripomína, že uvedené ustanovenie Trestného poriadku je rozvinutím ústavného práva podľa článku 46 Ústavy SR resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nestrannosť sudcu je totiž „jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania a jednou z hlavných premís dôvery občanov a iných subjektov práva v právo a právny štát“. V zmysle uvedených zákonných ustanovení je sudca predpojatý, ak má na výsledku konania určitý osobný záujem (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 16/2011, bod 16), ktorý môže vyplývať zo vzťahu k účastníkom konania, ich zástupcom alebo z pomeru k veci.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je teda zaručiť prístup k súdu a rovnaké právne postavenie v konaní pred súdom každému, kto žiada o ochranu tých svojich záujmov chránených právnym poriadkom, ktoré štát zveril do právomoci orgánov súdnej moci (rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 26/96). Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje predovšetkým prístup k súdu, pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu oprávnenou osobou. Súd musí mať ústavou výslovne určenú kvalitu. To znamená, že musí byť nezávislý a nestranný. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 71/97). Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka, alebo na základe návrhu samotného sudcu.

Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo *subjektívneho hľadiska* nestrannosti, t. j. v danom prípade je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu

prejednávajúceho prípad, a z *objektívneho hľadiska* nestrannosti, t. j. v danom prípade je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade *subjektívneho hľadiska* nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (*Piersack v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva - ďalej len "európsky súd" z 1. októbra 1982*). Pri posúdení subjektívnej nestrannosti je cieľom zistenie, či je samotný sudca vo veci nepredpojatý. Ide tu o „subjektívnu psychickú kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah sudcu k prerokovávanej veci“. Vzhľadom na charakter tohto vnútorného vzťahu je zrejmé, že relatívne presne o ňom môže vypovedať len sám sudca. Existencia subjektívnej nestrannosti sudcu sa predpokladá, pričom ide o vyvrátiteľnú domnienku, t. j. sudca sa považuje za subjektívne nepredpojatého, pokiaľ nie sú predložené dôkazy o opaku (pozri napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. *PL. ÚS 6/2013*, časť II, s. 10). Inak povedané, domnienku subjektívnej nestrannosti možno vyvrátiť len objektívnym spôsobom.

Nie je zároveň však možné uspokojiť sa len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale je potrebné skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. *teória zdania*, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná (*Delcourt v. Belgicko - rozsudok európskeho súdu zo 17. januára 1970*). Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. *II. ÚS 62/2017*, bod 39 odôvodnenia). Uvedenú skutočnosť si uvedomuje aj EŠLP, ktorý sa vo väčšine prípadov sústreďuje na objektívne hľadisko nestrannosti. Na druhej strane však treba povedať, že v judikatúre EŠLP hranica medzi subjektívnym a objektívnym hľadiskom nie je absolútne nepriepustná, keďže postup sudcu môže vyvolať nielen objektívne dané pochybnosti o nestrannosti u externého pozorovateľa (objektívneho hľadisko), ale zároveň môže vzbudzovať pochybnosti o jeho subjektívnej nestrannosti.

Existencia nestrannosti preto musí byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci,

a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 16/00). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či je možné usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti i na oznámenie samotného člena senátu 2Tdo V JUDr. Juraja Klimenta vzhľadom na predchádzajúci vzťah k obom obvineným mohlo navonok javiť, že nie je spôsobilý rozhodovať nestranne a nezávisle.

Je preto v záujme spravodlivého súdneho procesu z hľadiska, že by sa rozhodovanie sudcu JUDr. Juraja Klimenta v danom konaní malo javiť ako nestranné a nezávislé aj navonok, správne, ak sa rozhodovania o podanom dovolaní na najvyššom súde v senáte 2Tdo V nezúčastní.

Z týchto dôvodov rozhodol iný senát najvyššieho súdu o vylúčení sudcu JUDr. Juraja Klimenta z vykonávania úkonov trestného konania na najvyššom súde Slovenskej republiky vo veci obvinených Ing. S. S. a spol., vedenej pod sp. zn.: 2Tdo V/7/2017.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je sťažnosť prípustná.

V Bratislave, dňa 27. júna 2017

JUDr. Libor Duľa, v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Patrik Príbelský, PhD.

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Lucia Gočálová